

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Stockholm
2026-06-03

Vår referens
Jacob Åmtvall

Dnr
Ju2026/00351

Remissyttrande

Betänkandet Ökade möjligheter till tillgångsinriktad brottsbekämpning (SOU 2026:10)

Företagarna har getts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra huvudsakliga synpunkter.

Förslaget i korthet

Utredningens uppdrag var att ta ställning till hur det nya förverkandedirektivet ska genomföras i Sverige. Detta handlar om statens möjligheter att frånta kriminella ekonomiska tillgångar. Detta ses som ett centralt verktyg i kampen mot organiserad brottslighet. Bakgrunden är dels EU:s förverkandedirektiv 2024/1260 (ska genomföras senast november 2026), dels FATF:s uppdaterade rekommendationer (2023) och dels erfarenheter från systemet med självständigt förverkande som trädde i kraft i november 2024. Utredningen lämnar elva lagstiftningsförslag i tre huvudgrupper:

Utökade beslagsregler och skärpt handläggning

- Generell beslagsregel: Beslagsmöjligheten utvidgas till att gälla all egendom – däribland fastigheter, bolagsandelar, immateriella rättigheter och kryptovalutor – inte bara lösa föremål som i dag.
- Beslag till laga kraft: Förverkandebeslag ska som huvudregel bestå till dess att domen vunnit laga kraft, även när den åtalade friats i första instans.
- Syssloman: Vid beslag av ett bestämmande aktieinnehav i ett bolag ska domstolen kunna förordna en syssloman (förvaltare) för att säkra att bolaget inte förstörs under pågående process.
- Åtalsfrist: Domstolen ska inte längre fastställa en åtalsfrist vid beslagsförhandling, vilket i praktiken ger polis och åklagare längre tid att driva utredning.

Förstärkt myndighetsstruktur

- Nationellt center för tillgångsinriktad brottsbekämpning inrättas, med samlade resurser från Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.
- ARO-kontor (Asset Recovery Offices) stärks med utökade informationsrättigheter mot exempelvis banker och myndighetsregister.
- AMO-kontor (Asset Management Offices) inrättas hos Polisen och Kronofogden för löpande förvaltning av beslagtagna egendom.

Hantering av utbyte och återflöde

- 30 procent av intäkterna från såld beslagtagna egendom ska tillfalla Brottsofferfonden.
- Regler om frysning av tillgångar harmoniseras med EU-direktivet.
- Utredningen föreslår inte omvänd bevisbörda för utvidgat förverkande, i motsats till vad EU-direktivet maximalt tillåter.

Företagarnas inställning

Företagarna ser positivt på att regeringen fortsätter arbetet för att förebygga och motverka organiserad våldsbrottslighet och organiserad ekonomisk brottslighet genom ovan angivna utredning. Vi instämmer också i det angelägna allmänna intresset av att organiserad brottslighet inte ska kunna behålla tillgångar som förvärvats kriminellt eller använda sig av ekonomisk brottslighet för att finansiera annan grov brottslighet.

Vi vill inleda med att belysa hur utredningens förslag i sin helhet påverkar företag, och särskilt småföretagare, innan vi avger vårt yttrande kopplat till de förslag där vi har särskilda invändningar.

Bredare beslagsmöjligheter. Den generella beslagsregeln innebär att aktier, fastigheter och immateriella rättigheter (varumärken, patent, licenser) kan läggas under beslag. Statens tvångsåtgärder kan därmed träffa tillgångar som är nödvändiga för ett företags löpande drift – även när den som misstänks inte själv äger bolaget, utan kontrollerar det indirekt.

Lång beslagstid. Regeln om beslag till lagakraftvunnen dom innebär att ett förverkandebeslag kan bestå i flera år – en rättsprocess i två instanser tar typiskt 1,5–3 år. Under den perioden kan ett beslagttaget företag inte säljas, omstruktureras eller refinansieras. Risken är reell att ett livsdugligt företag avvecklas under processens gång, trots att ingen dom ännu vunnit laga kraft.

Begränsat skydd via syssloman. Sysslomannasystemet erbjuder ett visst skydd men är en möjlighet för domstolen, inte en rättighet för företaget – och det är en kostsam och administrativt komplex lösning.

Ersättningsgapet. Skadeståndslagen kräver att den enskilde visar på fel eller försummelse för att ersättning ska utgå. Vid en frikännande dom efter långvarigt beslag – och efter att ett företag gått under – är det i praktiken mycket svårt att erhålla kompensation. Experten Almkvist pekar i sitt särskilda yttrande på att statens strikta ansvar bör utvidgas i frihetsberövandelagen, men utredaren föreslår ingen sådan regel.

Särskild sårbarhet för småföretag. Småföretag är generellt mer sårbara än stora bolag: de saknar kapitalreserver för att klara en lång beslagsprocess, är ofta beroende av enskilda nyckelpersoner (ofta ägare och ledare i samma person), och har begränsade möjligheter att finansiera juridisk hjälp. En utredning om självständigt förverkande – som inte kräver åtal – kan drabba ett litet företag utan att det ens nödvändigtvis kopplas till ett aktivt brottmål.

Det är Företagarnas uppfattning att de förslag som utredningen lägger fram sammantaget kan bidra till ett bättre företagsklimat för lagliga och seriösa företag som annars konkurrerar med kriminellt finansierade aktörer. Att alla typer av egendom nu kan beläggas med beslag i återställandesyfte kan innebära en stärkt möjlighet att säkra egendom för återställande till brottsutsatta företag. Nuvarande luckor som exempelvis finns när brottsvinster omvandlats till annan egendom kan täppas till i och med att penningbeslag enligt förslaget inte längre ska vara begränsat till kontobehållningar och liknande. I och med att penningtvättsbrott föreslås läggas till i listan över förverkandeutlösande brott förbättras möjligheten för företag som drabbas av penningtvättsrelaterade bedrägerier att tillgångar säkras och kan leda till faktisk kompensation. Ett nationellt center för tillgångsinriktad brottsbekämpning kan leda till ett mer proaktivt och effektivt arbete på området.

De förslag som utredningen lägger fram skapar emellertid rättssäkerhetsproblem som föranleder Företagarna att göra andra avväganden än vad majoriteten i utredningen har gjort. Vi menar att kombinationen av vissa av utredningens förslag kan leda till irreparabla skador för oskyldiga företagare. Situationer möjliggörs där förverkandebeslag av ett företags tillgångar eller bolagsandelar fattas utifrån misstanke om brott, och där trots frikännande tingsrättsdom kan detta, till följd av en överklagan, leda till att företaget slås ut under domstolarnas handläggning, om hovrätten bestämmer att beslaget ska bestå tills domen vinner laga kraft. Särskilt småföretagare som inte är lika resursstarka och driver sina verksamheter med mindre marginaler skulle riskera att avvecklas till följd av en längre tids handlingsförklamation. Om den eller de misstänkta i företaget sedan finnes oskyldiga även i högre

instans och förverkandeyrkandet avslås har företaget hunnit gå under samtidigt som det inte finns någon realistisk chans till skadestånd från staten för att komma på fötter igen. Detta är inte bara ett teoretiskt extremscenario utan en realistisk konsekvens i de fall systemet slår fel. Utredningsförslaget saknar balans mellan åtgärdernas ingrepp och möjligheten till ersättning för företagare. Ingen hållbar lösning genom säkerhetsventiler eller skyddsnät presenteras för de fall där den åtalade frias.

Företagarnas anser att utredningens förslag måste modifieras för att uppfylla nödvändiga krav på balans mellan myndigheters ingreppsbefogenheter och enskildas rättssäkerhet. Våra invändningar rör i huvudsak följande förslag/delar:

- **Borttagande av skyldigheten för rätten att bestämma åtalsfrist vid beslagsförhandlingar.** Företagarna vill betona vikten av att rättssäkerhetsgarantier behålls när utredningen samtidigt föreslår att statens möjligheter att beslagta och förverka egendom ska utökas. Den nuvarande ordningen med fristmål är inte bara en formell tidsgräns – det är ett system som driver effektivitet i handläggningen. Om fristmålssystemet avskaffas riskerar beslag som görs – i ett skede där skuld därtill ännu inte är fastställd – att bestå under lång tid, utan incitament för utredningen att drivas framåt effektivt. Detta kan vara förödande för exempelvis en småföretagare som i slutet av processen frikänns om dennes företag under tiden har gått under. Det drabbar även anställda, leverantörer, kunder och andra intressenter.
- **Huvudregeln om att alla beslag ska bestå till laga kraft även efter frikännande.** Huvudregeln bör i stället vara den omvända: att det krävs särskilda skäl för att låta ett förverkandebeslag bestå efter att yrkandet avslagits i tingsrätten. I kombination med den generella beslagsregeln riskerar utredningens förslag, i de fall där den åtalade frias, att slå ut lagliga företag. Domstolen kan besluta att beslag av exempelvis ett företags materiella tillgångar eller bestämmande aktieandelar ska bestå till laga kraft – även efter det att tingsrätten ogillat förverkandeyrkandet. Företaget kan därmed bli handlingsförhindrat i månader eller år under appellationsstiden, trots att en domstol har prövat och avslagit det materiella yrkandet. Det är vår uppfattning att ett företag då kan ha havererat trots att företaget, eller ägaren av företaget, som är under utredning först frikänns i tingsrätten och sedermera även i högre instans. Den möjlighet som föreslås att utse en syssloman för att handha driften under beslagstiden anser Företagarna inte vara ett tillräckligt balanserande verktyg, i synnerhet då utredningen inte föreslår att några särskilda krav ska ställas på sysslomannens kompetens i att driva företaget vidare.
- **Avsaknaden av ett strikt skadeståndsansvar för staten.** I ett scenario där den misstänkta ägarens bolag har gått i konkurs under en dylik process och personen sedan frikänns av hovrätten, eller efter prövningstillstånd i HD, finns ingen rättslig ordning som i praktiken kan återskapa det förlorade företaget efter ett hävt beslag. Ersättning via skadestånd förutsätter nämligen att 1) skadan kan bevisas och kvantifieras - förlorad framtida vinst i ett nedlagt företag är i allmänhet svårt att styrka; 2) staten gjort sig skyldig till fel eller försummelse (3 kap. skadeståndslagen) - om beslaget var formellt korrekt beslutat och proportionalitetsbedömt vid beslutstillfället, är detta närmast omöjligt att styrka, oavsett hur katastrofala de faktiska konsekvenserna blivit; 3) talan väcks i tid mot staten, ofta via JK. Företagarna instämmer i Almkvists yttrande om att en möjlighet att låta ett beslag bestå trots att yrkandet avslås "inte bör införas utan att det samtidigt införas ett strikt ansvar för staten för i vart fall ren förmögenhetsskada." I linje med Almkvist ser Företagarna att det skulle vara lämpligt med en sådan utvidgning i frihetsberövandelagen.

Även om vi ser att den föreslagna regimen är juridiskt möjlig, vill Företagarna sammanfattningsvis framhålla att vi anser den vara rättssäkerhetsmässigt otillfredsställande, och att risken för irreversibla skador för oskyldiga – inklusive företag – inte är tillräckligt balanserad mot de stärkta statliga befogenheterna. Utan en sådan balans riskerar det föreslagna systemet att i ett större perspektiv ha en negativ inverkan på företagares och allmänhetens förtroende för rättsstaten. Mot bakgrund av detta avstyrker Företagarna förslaget om en utvidgad beslagsbestämmelse i dess nuvarande utformning.

företagarna

Jacob Ämtvall
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00